

Силабус курсу
«Конституційні цінності та їх реалізація в Україні»
2022/2023 навчального року

Назва курсу	«Конституційні цінності та їх реалізація в Україні»
Адреса викладання курсу	79007, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14 (корпус юридичного факультету)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	юридичний факультет, кафедра конституційного права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 08 Право Спеціальність 081 Право
Викладачі курсу	Бориславська Олена Марківна, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного права Гураль Павло Федорович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права Заяць Ігор Ярославович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права Мочульська Марта Євгенівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права Рабінович Сергій Петрович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права Різник Сергій Васильович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права
Контактна інформація викладачів	Електронна пошта: Бориславська Олена Марківна: olenabor@gmail.com Гураль Павло Федорович: Gural.Pavlo1938@gmail.com Заяць Ігор Ярославович: igor.zajats@gmail.com Мочульська Марта Євгенівна: mochulska@gmail.com Рабінович Сергій Петрович: serhiy.rabinovych@lnu.edu.ua Різник Сергій Васильович: riznyk@cki.org.ua Місцезнаходження викладачів: кафедра конституційного права, кімн. 507 тел. +3-8-(032)-239-41-61;
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Можливі також додаткові он-лайн консультації через доступні ресурси (Skype, ZOOM, Viber, Telegram тощо). Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладачів.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Конституційні цінності є фундаментом правової ідеології, покладеної в основу функціонування сучасної держави конституційної демократії. Повага до людської гідності, гарантованість свободи та прав людини, демократія і верховенство права є ціннісними орієнтирами сучасного правника та, водночас, нормативними вимогами для системи публічної влади, політичної та правової системи загалом. Курс покликаний забезпечити оволодіння глибокими знаннями щодо природи, сутності конституційних цінностей, правилами їх балансування при реалізації основних засад конституційного ладу, а також застосування в ході захисту основоположних прав через систему правосуддя, передусім – конституційного.
Коротка анотація курсу	«Конституційні цінності та їх реалізація в Україні» є наскірзною

	дисципліною спеціальності 081 Право для освітньої програми «Магістр», яка викладається в 11 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
<p>Мета та цілі курсу</p>	<p>Метою курсу є оволодіння студентами глибокими знаннями щодо природи, сутності конституційних цінностей, правилами та методикою їх балансування при реалізації основних засад конституційного ладу, а також застосування в ході захисту основоположних прав людини через систему правосуддя, передусім – конституційного.</p> <p>Цілі курсу полягають в отриманні студентами компетентностей із:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ балансування різних конституційних цінностей в правозастосовній діяльності на основі принципів їх ієрархічності чи горизонтальної дії; ▪ застосування конституційних цінностей в процесі вирішення конституційних конфліктів; ▪ обґрунтування конституційних скарг, конституційних подань та конституційних звернень із посиланням та за допомогою конституційних цінностей; ▪ складання проектів процесуальних документів із захисту основоположних прав людини; ▪ складання проектів депутатських запитів, звернень, актів реагування уповноваженого ВРУ з прав людини тощо; ▪ підготовки проектів нормативно-правових актів ВРУ, Президента України, КМУ на основі розуміння сутності конституційних цінностей.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Література для вивчення курсу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бориславська О. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз: Монографія. – Харків: Право, 2018. – 384 с. 2. Грищук О.В. Філософія конституційних цінностей: Монографія. – К., 2019. 415 с. 3. Куйбіда В.С., Заяць І.Я. Генеза територіальної організації України: конституційно-правові аспекти: [Текст]. – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного Дозвілля», 2010. 480 с. 4. Різник С.В. Конституційність нормативних актів: сутність, методологія оцінювання та система забезпечення в Україні: Монографія. Львів, 2020. 542 с. 5. Савчин М. Конституційна демократія: конституційні цінності у дискурсі субстантивної і процедурної демократії. <i>Право України</i>, 2019, №10, С. 40-65. 6. Ackerman B. The new separation of powers. <i>Harvard law review</i>, 2000. p. 634-725. 7. Barak A. Human dignity: the constitutional value and the constitutional right. <i>Cambridge University Press</i>, 2015. 8. Dicey A. V. Introduction to the Study of the Law of the Constitution. – Indianapolis: Liberty Classics, 1982. – 435 p. 9. Gary Jeffrey Jacobsohn. Constitutional Values and Principles. In <i>The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law</i>, Edited by Michel Rosenfeld and András Sajó, 2012. 10. Schmitt C. The crisis of parliamentary democracy, 1988. 132 p. <p>Інтернет джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Президент України URL: https://www.president.gov.ua/

	<p>2. Верховна Рада України URL: http://www.rada.gov.ua</p> <p>3. Кабінет Міністрів України URL: http://www.kmu.gov.ua</p> <p>4. Конституційний Суд України URL: http://www.ccu.gov.ua/</p> <p>5. Судова влада в Україні URL: http://www.court.gov.ua</p> <p>6. Єдиний реєстр судових рішень в Україні URL: http://www.reyestr.court.gov.ua</p> <p>7. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені Вернадського http://archive.nbuv.gov.ua/</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять, з них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи студентів.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент матиме такі компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права в системному зв'язку з імплементацією інших конституційних цінностей для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності, що виникають у процесі законодавчої діяльності та в конституційному судочинстві. ▪ СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур конституційного судочинства в Україні. ▪ СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці конституційних цінностей, вирішенні питання про їх балансування у правозастосовній діяльності, а також при вирішенні конституційних конфліктів. ▪ СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, зокрема при вирішенні конституційних конфліктів, виходячи зі змісту конституційних цінностей, а також розуміння особливостей практики їх застосування. ▪ СК15. Здатність самостійно готувати проекти конституційних скарг, конституційних подань та звернень, процесуальних актів конституційного судочинства, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості. <p>Очікуваними результатами навчання є здобуття наступних вмінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, зокрема систему взаємовідносин людини, суспільства і держави, заснованих на повазі до людської гідності, гарантованості основоположних прав людини, демократії та верховенстві права, виявляти розуміння меж та механізмів правового регулювання, виходячи із змісту цих конституційних цінностей. ▪ Дискутувати щодо сутності та елементів системи конституціоналізму, взаємовідносин у системі поділу державної влади, конституційних конфліктів, інших складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання на основі поваги до конституційних цінностей. ▪ Проводити порівняльно-правовий аналіз механізмів стримувань і протигаг у державах з різними формами правління, враховуючи взаємозв'язок

	<p>правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин (передусім – доктрини конституціоналізму), конституційних цінностей та принципів функціонування права. ▪ Використовувати передові знання, зокрема щодо природи, сутності та універсального характеру конституційних цінностей, а також методики їх імплементації шляхом балансування у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного права. ▪ Проводити порівняльно-правовий аналіз інститутів конституціоналізму та конституційного судочинства різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу. ▪ Аналізувати та оцінювати практику застосування інституту конституційної скарги, а також практику Конституційного Суду України щодо балансування конституційних цінностей при вирішенні конкретних справ.
Ключові слова	Конституційні цінності, конституційне правосуддя, конституційна скарга, людська гідність, верховенство права, демократія, поділ влади.
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, дискусій, розв'язування практичних кейсів та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p>Схема курсу. Курс складатиметься з трьох блоків, які охоплюють 8 тем.</p> <p>Блок I. Природа й сутність конституційних цінностей, їх імплементація через конституційне правосуддя</p> <p>Тема 1. Природа, сутність конституційних цінностей, методика їх балансування</p> <p>Тема 2. Людська гідність як фундаментальна конституційна цінність, її взаємозв'язок з іншими конституційними цінностями</p> <p>Тема 3. Імплементація конституційних цінностей в конституційному правосудді та сучасні методи конституційної інтерпретації</p> <p>Блок II. Реалізація конституційних цінностей в системі поділу державної влади</p> <p>Тема 4. Поділ державної влади і конституційні засоби попередження державно-правових конфліктів в Україні</p> <p>Тема 5. Цінності представницької демократії і проблеми парламентаризму в Україні</p> <p>Тема 6. Цінності незалежного правосуддя і реформа системи судової влади в Україні</p> <p>Блок III. Імплементація конституційних цінностей в системі територіальної організації влади</p> <p>Тема 7. Територіальні аспекти державного суверенітету</p> <p>Тема 8. Конституційні цінності в системі місцевого самоврядування</p>
Підсумковий контроль, форма	Іспит, що передбачає розв'язання кейсу та його усний захист
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з конституційного права та конституційно-процесуального права, достатніх для сприйняття категоріального апарату курсу та розуміння його джерел

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>При викладанні дисципліни використовуватиметься комплекс навчальних методів, спрямований на формування в студентів окреслених компетентностей. Зокрема, при вивченні різних тем курсу застосовуватимуться методи опрацювання аналітичних завдань, метод Сократа, групових дискусій та ділових ігор, кейс-стаді, дебати, дискусія тощо. Окрім цього, у ході самостійної роботи застосовуватимуться також методи самостійної роботи з літературою, Інтернет-ресурсами (самонавчання), ідентифікація правової проблеми та її вирішення на основі принципів права, необхідні для вирішення практичних кейсів.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Комп'ютер та мультимедійний проектор в аудиторії. Вивчення курсу передбачає використання загальнонавчаних комп'ютерних програм і операційних систем.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо : 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50 • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50 • іспит/залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50 <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу).</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<p>Іспит передбачає розв'язання студентом кейсу, зміст якого до іспиту студентам невідомий. Кейси подаються у межах тематики курсу, відображеної в його програмі.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

